

“Ayrılma” John BOWLBY

“Separation” John BOWLBY

Çalışma Başvuru Tarihi: 22.03.2022

Çalışma Kabul Tarihi: 06.04.2022

Çalışma Türü: Kitap Kritiği

Ayşe Betül TANRIVERDİ *

Anahtar Kelimeler:

John Bowlby,
Sosyoloji, Kitap
İncelemesi,
Ayrılma.

ÖZET

John Bowlby, geliştirdiği kuramlardan dolayı Psikoloji disiplinin oldukça önemli isimlerinden biridir. Bowlby'in öne sürdüğü teoriler Sosyoloji disiplini için de oldukça önemli bir yere sahiptir. 1907 doğumlu olan İngiliz Psikolog 1990'da hayatını kaybetmiştir. Geride pek çok çalışma bırakan Bowlby'nin Bağlanma, Ayrılma, Kaybetme, Güvenli Dayanak, Sevgi Bağlarının kurulması ve Bozulması isimli eserleri Türkçe'ye kazandırılmıştır. Bu çalışma kapsamında John Bowlby'nin, 2014 yılında Pinhan Yayınevi tarafından basılan Ayrılma isimli çalışması ele alınmıştır. Duyguların ve çocukluk döneminin ebeveyn çocuk ilişkileri açısından değerlendirilmesinin Sosyoloji disiplini için önemli bir yere sahip olması bu eseri ele almayı sağlamıştır. Bu eser, Sosyolojik olarak ele alınmış olup birçok yönüyle önemlidir. Bunlara yer verecek olursak, yetişkinlik döneminde de karşılaşılabilecek kaygıların çocukluk döneminden itibaren görülmeye başladığını ifade etmesi; yaşamın ilk dönemi olan çocuklukta tecrübelerin ilerde sağlıklı bir birey olmasını sağladığını belirtmesi, çocuk-ebeveyn ilişkisinde kurulan bağa ve ebeveynlerin tutumuna yer vermesi önemli yönleri olarak sıralanabilir.

Eser, 3 kısım, 22 Bölüm ve 520 sayfadan oluşmaktadır. Birinci kısım, 4 bölümden oluşmakta olup anneden ayrılma ile meydana gelen güvenlik ve kaygı duygusuna yer verilmiştir. İkinci kısım, 8 bölümden oluşmakta olup korku duygusuna yönelik yaklaşımlar ele alınmaktadır. Üçüncü kısım ise, 10 bölümden oluşmakta olup korku duygusuna neden olan bireysel farklılıklar ve kaygı duygusuna değinilmektedir.

Keywords:

John Bowlby,
Sociology, Book
Review, Separation.

ABSTRACT

John Bowlby is one of the most important names of the psychology discipline because of the theories he developed. The theories put forward by Bowlby also have a very important place for the discipline of Sociology. British Psychologist, born in 1907, died in 1990. Bowlby's works titled Attachment, Separation, Loss, Secure Footing, Establishment and Disruption of Affectionate Bonds have been translated into Turkish. Within the scope of this study, John Bowlby's work titled Separation, published by Pinhan Publishing House in 2014, is discussed. The fact that the evaluation of emotions and childhood in terms of parent-child relationships has an important place for the discipline of Sociology has enabled this work to be discussed. This work has been discussed sociologically and is important in many aspects. If we give place to these, it is stated that the anxieties that can be encountered in adulthood begin to be seen from childhood; The important aspects can be listed as stating that the experiences in childhood, which is the first period of life, ensure a healthy individual in the future, the bond established in the child-parent relationship and the attitude of the parents.

The work consists of 3 parts, 22 chapters and 520 pages. The first part consists of 4 parts and includes the feeling of security and anxiety that occurs with separation from the mother. The second part consists of 8 chapters and approaches to the feeling of fear are discussed. The third part consists of 10 parts, and individual differences that cause the feeling of fear and the feeling of anxiety are mentioned.

*Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Doktora Programı, a.betultanriverdi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5046-4618

1. GİRİŞ

John Bowlby, Tıp Doktoru kökenli olup çocuk psikolojisi ve psikoanalizi üzerine çalışmaları olan bilim insanıdır. Eserleri kapsamlı olup çocukluk dönemindeki “bağlanma ve ayrılma” konularını ele almaktadır. Bowlby, bu eserlerinde çocuklukta bağlanma stilinin yetişkinliği büyük ölçüde etkilediğini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Bireylerin yetişkinliğinde sağlıklı bir kişilik geliştirmesi ve sosyalleşebilmesi annesi ile geliştirdiği bağlanma ilişkisine dayanmaktadır. Çocukluğunda, annesi tarafından terk edilmiş ve bakımı ihmal edilmiş, ağladığında temel ihtiyaçları giderilmemiş kişilerin sağlıklı ilişkiler kurmada problem yaşadığı belirtilebilir. Temel ihtiyaçları karşılanmamış bu çocuklar çoğunlukla biyolojik aileleri tarafından ihmale uğramış veya biyolojik ailesinden uzaklaşmak zorunda kalmışlardır.

Bowlby bağlanma isimli eserinde, çocuğun ilk bakıcısı ile ilişkisinin doğasını incelerken sıklıkla deneysel çalışmalara başvurmuştur. Bireyin çocukluktan anne figürü tarafından sürdürülen ilişkinin ilerleyen yıllarda sürdürülebilir bağlanma davranışına dönüşebilmesini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, çocuğun ilk bakıcı ile ilişkisi, sağlıklı bir birey olabilmesi ve toplum içinde sosyalleşebilmesi açısından önemlidir. Çocuğun ilk bakıcısı annesi, babası, hem anne hem babası veya bakıcı olarak tanımladığı başka biri olabilmektedir.

Ayrılma isimli eserinde çocuğun ilk bakıcı olarak tanımladığı kişiden ayrılma sonrasında yaşadığı kaygıyı ele alınmaktadır. Yani, anne figürünün kaybının patolojik olarak tanımlanmasının birtakım tepkilere yol açmaktadır. Yazarın Ayrılma isimli eserine, çocukluk döneminde yaşanan ayrılma durumu karşısında verilen tepkilerin önemli olmasından dolayı değinilmektedir. Çocukluk dönemindeki ayrılıklarda sorun yaşamış yetişkin kişilerde devam etmesi problematik bir konudur. Bu nedenle yetişkin olmasına rağmen çocuklukta gözlemlenebilecek problemlerle davranışlarla karşılaşılması geçmişe götürebilmektedir.

Bireyin sosyal ilişkilerinin temellendiği ve kişiliğinin geliştiği yılların çocukluk dönemi olduğu artık bilinen bir gerçektir. Çünkü insan yaşayan bir organizmadır. Zaman içinde gelişim ve değişim göstermektedir. Bu değişim ve gelişimi nezaket çerçevesinde kazanabilmektedir. Ebeveyn iseniz, çocuğunuzu gönderdiğiniz kreş, gündüz bakım evi, bakıcı vb. çocuğun bakıcısı ve güvendiği bağlandığı kişi, kurum ve kuruluşlar olarak karşımıza çıkar.

Anneden Ayrılma ile Meydana Gelen Güvenlik ve Kaygı Duygusu

Bowlby bu kısımda, anneden ayrılmak zorunda kalan çocuğun hissettiği güvenlik ve kaygı duygularının çocuk üzerine etkilerine değinmektedir. Küçük yaş grubundaki çocukların annesinden ayrılma sürecinde verdiği tepkinin kendisini güvende, kaygılı hissetmesinin önemine yer verir. Burada Bowlby:

Çocukluğun ilk dönemlerinde yaşanan sıkıntıların sonraki yıllarda meydana gelebilecek patolojinin örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemdeki ruhsal süreçlerin sonraki yaşamda meydana gelebilecek kişilik sorunları ile yakından ilişkili olup olmadığı üzerine şüpheler bulunmaktadır (Bowbly, 2014: 21). Bu bölümde, çocukların farklı sosyal çevrelerde davranış şekilleri ile ilgili yaptığı doğal gözlemi ele almıştır. Önce, bakımevlerinde bakıcı tarafından yetiştirilmiş çocukları incelemiştir. Sonra da, koruyucu aile yanında onun bakımını sağlayan koruyucu anne yanındaki davranışları gözlemlemiştir.

Koruyucu aile yanında kalan çocuklar ile bakım evinde kalan çocuklar arasında farklılık ortaya çıkmıştır. Koruyucu aile yanında bakılan çocukların, ilk çocukluk dönemindeki ayrılık sürecini daha başarılı bir şekilde atlattıklarını belirtir, Bowlby. Ancak, bu ayrılma sürecinde yaşadığı kaygı ve güvenlik duygularını tamamen ortadan kaldırmadığını vurgulamaktadır.

Ardından Psikopatolojide ayrılma ve kaybetmenin önemini ele alırken Freud'un Psikoanalizini ele alır. Fakat burada Freud'u eleştirmektedir. Freud, çocuğun yaşadığı kaygı duygusunun altında bağlanma problemini ele almasını eksik bulmaktadır. Zaten, Freud'un da bunun eksik bir tanımlama olacağını düşündüğü için teorisini ilerleyen yaşlarında tersine çevirdiğini ve ayrılık üzüntüsünün önemli olduğunu ifade etmiştir. Burada: "Freud'dan günümüze kadar gelen pek çok Klinik bulgu, yıllar önce yaşanmış ayrılma tecrübesinin ve kaybetme durumu birçok Klinik bulgunun kökeninde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir." (Bowlby 2014: 52).

Bowlby burada sadece, annesi tarafından terk edilmiş veya isteksizce annesinden ayrılmış çocukların verdiği huzursuzluk ve korku tepkilerini incelediğini belirtmek yerinde olacaktır.

Ardından, biyolojik annesi tarafından terk edilmemiş ancak birkaç saatliğine annesinden ayrı ortamlarda bulunan çocukların verdiği tepkileri ele alan gözlemlere yer vermektedir. Bu kısımda sağlıklı ve normal çocuğun annesi yanından uzaklaştığında ayrılık kaygısını yaşamamasının altında yatan sebeplerin, çocuğun şımartılmasına ya da çocuğun patolojik bir kaygıdan mustarip olmasına bağlanmasının eksik olduğunu vurgulamaktadır. Farklı yaş grubundaki kız ve erkek çocukların annesinden uzaklaştığında verdiği tepkileri ele almakta, sevilen figüre bağlanmanın ve ondan ayrıldığımızda sıkıntı yaşamamızın hayatımızın bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Dördüncü bölümde ise, ayrılık karşısında verilen tepkilere daha geniş perspektiften bakmak istemiştir. Bunun için farklı memeli ve kuş türlerinin yavrularını gözlemlemiştir. Buna göre şöyle bulgular elde etmiştir: "İncelediğimiz çalışmalar kısa bir ayrılıkta ya da ayrılık sonrasında insan yavrusunda görülen davranışların çoğunun

başka türlerde de görüldüğünü şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya koymaktadır” (Bowlby 2014: 106).

Korku Duygusuna Yönelik Yaklaşımlar

Bu kısımda yazar, insan korkusuna yönelik etolojik yaklaşımlara yer vermektedir. Beşinci bölümde, kaygı ve korku duygularına yönelik temel varsayımları el almaktadır. Bu iki duygunun birbiri ile ilişkili olduğunu ancak hangi durumlarda ilişkili olabildiğini anlamının kolay olmadığını ifade etmektedir. Kaygının doğası ve kökeni belirsiz iken korkunun doğası ve kökeninin basit ve anlaşılır olduğunu vurgulamaktadır. Altıncı bölümde ise korku belirten davranış biçimlerine değinmektedir. “Tetikte izleme, eylemden kaçınma, ağlama, titreme, saklanma, kaçma, birini çağırma ya da birine tutunma isteğinin” korkusunu içeren davranışlar olduğunu ifade eder (Bowlby 2014: 121).

Yedinci bölümde ise, insanlarda korku uyandıran durumları tespit etmeye çalışır. Ancak böyle bir sınıflandırmaya gitmenin zor olduğu görülmektedir. Çocuklar üzerinden elde edilen verilerde annelerinin aktardığı raporun yetersiz olduğunu belirtir. Çocukların yaş grubuna göre korku uyandıran durumları belirlemeye çalışmıştır. Buna bağlı olarak “çocuklardaki bağlanma figürünün farklı yaşlardaki ilişkisinin korkuyu tetikleme potansiyelini ne derecede etkilediğini” (Bowlby 2014: 159) ölçmeye çalışmıştır.

Sekizinci bölümde hayvanlarda korku uyandıran durumları ölçmeye çalışmıştır. Burada ise “birçok hayvan türünde çevredeki küçük bir değişim araştırma davranışlarına yol açarken, büyük bir değişimin korku davranışının ortaya çıkmasına neden olduğunu, ayrıca, hayvanların yaşına cinsiyetine, hormonal durumuna göre değişim gösterdiğini” (Bowlby 2014: 180) belirtir.

Dokuzuncu bölümde güvenlik ve tehlikeye karşı ipuçlarına yer vermektedir. Onuncu bölümde kültürel ipuçlarından ve gerçek tehlikelerden bahseder. “Uzun süre çocukların korkuyu anne-babalarından devraldığı düşünülmüştür. Bununla birlikte, çocuk ve ebeveynin korktuğu şeyler arasındaki bağıntının düzeyi halen tam anlamıyla bilinmemektedir ve gözlem yoluyla öğrenme konusu da ancak son on yılda sistematik bir biçimde araştırılmaktadır.” (Bowlby 2014: 205) diyerek bu doğrultuda pek çok araştırmayı ele almaktadır. Buna göre, çocuklarla yetişkinler arasındaki korkulan nesne arasında fark olduğunu ortaya koymaktadır. Bunu belirleyen faktörlerin çok fazla olduğunu ifade eder. Örneğin, bir felaket sırasında davranışın çocukların aile ile fiziksel yakınlığına ve ailesinin verdiği tepkiye bağlıdır.

On birinci bölümde, korku uyandıran durumları tanımlamadaki zorlukları ele alır. “Özellikle de çocuklar ve duygusal yönden örselenmiş yetişkinlerin bahsettikleri korkulara bu şekilde yaklaşma eğilimi vardır. Psikanalist gelenek içerisinde genellikle insanın gerçekten korktuğu şeyin, korktuğunu söylediği şeyden farklı olduğu düşünülür.” (Bowlby 2014: 217). Böylece Bowlby, yanlış ilişkilendirme ve yansıtmanın rolünü Freud geleneğini takip ettiğini ortaya koyar.

On ikinci bölümde, ayrılık konusuna değinir. Ayrılık korkusuna ilişkin farklı görüşleri tartışır. Çocukların, bağlanma figürüne ulaşamadığında veya bu umudunun olmadığı durumlarda korkunun meydana geldiğini belirtir. Çocukların korku esnasında verdiği tepkinin çocuğun gelişim sürecine bağlı olduğunu düşünmektedir. Ona göre “anneden ayrıyken yoğun bir huzursuzluk ve kaygı yaşamış olan çocuklar korkmaya özellikle anneden tekrardan ayrı kalmaktan korkmaya daha çok yatkındır. Bu durum, çocukluğun ilk yıllarında gerçekleşse bile kişilik gelişimi üzerindeki etkileri farklı olacaktır.” (Bowlby 2014: 231-232).

Korku Duygusuna Neden Olan Bireysel Farklılıklar Ve Kaygı Duygusu

Bu kısımda yazar, korkuya duyarlılık göstermede bireysel farklılıklar bağlamında kaygılı davranmayı oluşturan unsurlara yer vermektedir. On üçüncü bölümde, insanların korkuya karşı verdiği tepkilerde bireysel farklılıkları yaratan değişimleri ele alır. Bu noktada, kültürel ve cinsiyet farklılıklarının, çocukluk tecrübelerine bağlı olarak ebeveyninden gelen tehditkâr davranışların, çeşitli engellilik durumları bağlamında korkuya yönelik verilen tepkilere yer vermektedir. “Bu tepkilerin çoğunlukla çocukların ve yetişkinlerin korku karşısında alarm durumuna geçebilmesi için bir olayın meydana gelmesi gerekmektedir.” (Bowlby 2014: 249).

On dördüncü bölümde ise, korkuya duyarlılık ve bağlanma figürlerinin ulaşılabilir olmasına değinmektedir. Korku uyandıran bir durumda kişinin yanında güven uyandıran birinin bulunması önemlidir. Çünkü korku uyandıran durumlar kişi güvendiği biriyle beraberken daha az hissedilmektedir. “Hepimiz için en güvenilir kişiler bağlanma figürlerimiz olduğu için korkuya duyarlılığımız büyük ölçüde bağlanma figürlerimizin varlığına ya da yokluğuna bağlıdır.” (Bowlby 2014: 253).

On beşinci bölümde, kaygılı bağlanma ve bunu geliştiren koşulları ele almaktadır. Burada kaygılı bağlanmaya yer vererek kaygılı davranışta toplumsal şartların önemli olduğuna değinir. Örneğin, “bazı davranışlar Batıda kaygı verici olabilirken; Doğu’da teşvik edici bir davranış olabilmektedir” der (Bowlby 2014: 267). Bu bölümde bakımevlerinde ve normal aile yanında büyüyen çocukların kurduğu bağlanma ilişkilerine yer verir. Bu durumun

çocuklardaki ayrılık sonucunda etkilendiği süreçleri karşılaştırır. Ayrıca “ailelerin, çocuğu terk etmekle tehdit etmesinin gerçek bir ayrılık durumunda çocuk üzerinde kalıcı ve büyük bir etki yarattığını rahatlıkla söyleyebiliriz.” (Bowlby 2014: 296).

On altıncı bölümde, aşırı bağımlılık ve şımarma teorisine değinmektedir. Aşırı bağımlılık özelliği taşıyan çocukları olan ailelerin geçmişi üzerine az sayıda çalışma yapıldığına işaret eder. Ancak aşırı bağımlı kişilik yapısı özelliği gösteren çocukları şöyle tanımlamaktadır:

“Annesi aşırı koruyucu ve çocuklarını günlük işleri kendi başlarına yapmayı öğrenmeleri için cesaretlendirilmeyen kişilerdi.” (Bowlby 2014: 301). Bağlanılan figüre ulaşmadaki belirsizliğin çoğunlukla kaygılı bağlanma ile sonuçlanmaktadır. Ancak, bu tutumu sergileyen kişiler için çoğunlukla “şımarık” ifadesi kullanılmaktadır. Bu kişilerin şımarık veya aşırı bağımlı olarak tanımlanmasının arka planında çocukluklarında fazla ilgi görmelerine bağlanmakta olup bağlanılan figüre ulaşamamaya karşı duyulan endişe ve güvensizlik sonucunda karşımıza çıkmaktadır.

On yedinci bölümde, öfke, kaygı ve bağlanma arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Bowlby, burada ayrılığa karşı çocukların verdiği tepkileri ölçen deneyler yapmıştır. Burada annesinin yanından geçici süreyle ayrılmış çocukların annesine karşı öfkeli ve saldırgan davrandığını gözlemlemiştir. Bağlanma figürüne karşı kaygı ve saldırganlığın bir arada bulunduğunu vurgularken bunun sebebinin şöyle açıklamaktadır: “Her ikisi de aynı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Tekrarlayan ayrılık veya tehditlerin ardından bağlanılan kişiye karşı kaygı sık rastlanan bir şeydir.” (Bowlby 2014: 320).

On sekizinci bölümde, kaygılı bağlanma ile çocukluk dönemindeki fobiler arasındaki ilişkiye yer vermektedir. Herhangi bir fobiden muzdarip olan kişilerin geçmişindeki geçmişinde bağlanma figürü ile problemlili olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca bu fobik davranışların çocukların ve ebeveynlerin kişiliği ile ebeveynlerin çocuğa davranışları arasındaki ilişki olduğunu ifade etmektedir.

On dokuzuncu bölümde, kaygılı bağlanmayı agorafobi özelinde ele alır. Burada, aile ilişkilerindeki patolojik örüntülerin fobileri üzerinde önemli olduğunu söyler. Yirminci bölümde, aile ortamına ilişkin bilgilerin önemli olduğunu, bu bilgilerin eksik verilmesinin kaygı, fobi gibi durumların yanlış yorumlanmasına neden olabileceğini ifade eder. Burada, ebeveynlerin çocuklarının korkuya duyarlılığını artırmada başat role sahip olduğunu ileri sürülmektedir. Ancak bu davranışların etik olup olmadığı değerlendirilmemiştir. Çünkü “Ebeveynlerin bu davranışlarının altında kendi çocukluk yaşantıları bulunmaktadır.” (Bowlby

2014:392). Gerçekten de çocuğun ilk sosyalleştiği ortamın ailesi olması yaşamın ilk dönemine ilişkin deneyimlerini ve çocuğun toplumsal hafızasını etkilemektedir. Böylece bu davranışı kendisinden sonraki nesle aktarmaktadır.

Yirmi birinci bölümde, güvenli bağlanma ve özgüven gelişim arasındaki ilişkiye değinmektedir. Şimdiye kadar çocuğun kaygı duymasına neden olan faktörlerin dışında çıkararak çocuğu daha mutlu eden koşulları ele almaktadır. “Çocuğun aile içinde aldığı eğitim, toplumsal ve ekonomik olarak onu başarıya götüren psiko-sosyal etkenlerin çocuğun akıl sağlığı üzerinde olumlu etkenlerdir” (Bowlby 2014: 399). Bu durumda, çocuğun aile yapısının soyo-ekonomik düzeyi ve okulda aldığı eğitim onun ruh sağlığı üzerinde olumlu etki yaptığı belirtilebilir. Çocuklarda öz güvenin de ailenin çocuğa olan yaklaşımına bağlıdır. Örneğin, özsaygısı düşük olan çocukların ebeveynleri, çocuklarına yeterli desteği vermeyen, ilgisiz kişiler olup cezalandırma yöntemleri katı ve saygısızdır. (Bowlby 2014: 416) Bağlanma figürüne güvenli bir şekilde bağlanan çocuklarda görüldüğü gibi özgüven örüntüsünün de yaşamın ilk yıllarından beri önemli olduğu söylenebilir. Yani, kişinin kendisine ve çevresine duyduğu güven ailesinin ürünüdür. Çocukların kişisel isteklerine ve sorumluluk duygularına saygı duymak, sorunlarıyla başa çıkabilmeleri için onları desteklemek ailenin sorumluluğundadır. Bu durum ailenin çocukta özgüvenin oluşumunu önemli oranda etkilemektedir.

Son bölüm olan yirmi ikinci bölümde ise, bireyin kişilik gelişimi boyunca geçtiği aşamalar ele alınmıştır. Burada bireysel farklılıklar, bireylerin gelişim aşamaları ve sosyal çevreye ait etmenler yer almaktadır. Bunların yanı sıra, geçmiş yaşantısındaki ayrılık ve kayıplar da bunu önemli düzeyde etkilemektedir. Bireylerin günlük yaşantısının kişilik gelişiminin bulunduğu çevreye göre şekillendiği sonuç olarak ortaya çıkan kişiliğin, ailenin ve sosyal çevrenin nihai sonucu olduğun sonucuna varmaktadır. Bowlby, bu çalışmasında kişilik tiplerini sınıflandırmaya çalışmaktadır. Ancak birey toplumun ürünüdür. Yani birey, sürekli gelişim ve değişim içerisinde olan toplumun ürünüdür. Bireyin kişiliği de sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Dolayısıyla, insanlar arasında kişilik sınıflandırması yapmak üzerinde tekrar düşünülmesi gereken bir durumdur.

SONUÇ

Her disiplinin önemli teorisyenlerine ait başat eserlerini okumak gerekmektedir. Ancak, bu eserlerde değinilen en önemli hususlar hakkında kısaca ve hızlı bir şekilde fikir edinmek için, kitap eleştirileri önemlidir. Bunun yanı sıra, eser üzerine yeni bir fikir üretmenin veya eserlere eleştirel bakış açısıyla yaklaşmak bilimin gelişmesi için arz etmektedir. Kitap kritiklerinin en

önemli noktası detaylı bir okuma ve titiz bir emek gerektirmesidir. Eser seçimi ve bu eserin seçilme nedeni, hızlıca bilgi edinme gibi etmenler düşünüldüğünde, kitap eleştirilerinin bilime sağladığı katkı anlaşılabilir. Bu nedenlerden dolayı, John Bowlby’in “Ayrılma” isimli eseri incelenerek Sosyolojik açıdan önemli noktalarının ele alınması, ebeveyn çocuk ilişkilerinin daha sağlıklı anlaşılması ve günümüzü yansıtan yönlerinin tekrar değerlendirilmesi gibi hususlarını ön plana çıkarmaktadır.

Bowlby’e göre ayrılma ayrılık tecrübesi ve bunun sonucu olan kaygı ve korku duyguları, ebeveynleri tarafından terk edilen çocukta meydana gelen endişeler, ebeveyn çocuk ilişkilerini etkilemektedir. Bowlby 20.yüzyıldan günümüze gelene kadar ortaya attığı bağlanma teorisi ile Psikoloji disiplini önemli bir yer edinmektedir. Söylemleri Sosyoloji disiplini açısından da önemli bir yere sahip olup Sosyologların toplumu değerlendirmede Bowlby’nin görüşlerini dikkat alması gerekmektedir. Çocukların ilk bakımını üstlendiği kişilerle etkileşimi geleceğindeki sosyalleşme sürecini belirlemektedir. Bireylerin topluma ve toplumsal gruplara uyum sağlaması çocukluk sürecindeki annesiyle yaşadığı bağlanma duygusuyla ilişkilidir. Örneğin, biyolojik annesi tarafından devlet kuruluşundaki bakıma bırakılan çocukların çocukluk, gençlik hatta yetişkinlik dönemlerinde yaşadıkları birçok problemin nedeni biyolojik anneye yaşanan güvensiz bağlanmadır. Bu yüzden sosyalleşmesinde ve toplumsal problemlerin temelindeki nedenleri anlamada Psikoloji disiplininin bakış açısı ve Bowlby’nin teorisi ışık tutmaktadır.

Bowlby’nin “Ayrılma” isimli kitabı toplamda üç seriden oluşmaktadır. Bunlar, “Bağlanma, Ayrılma ve Kaybetme” dir. Bu çalışmada, Bowlby’nin ayrılma isimli kitabı Bağlanma isimli kitabından daha çok ön plana çıkmaktadır. Bağlanma isimli eserinde, bağlanma teorisinde önemli olan çocuğun anne ile bağlılık ilişkisini ele almaktayken “Ayrılma” isimli eserinde, ayrılma karşısında bağlanmaya bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlara yer vermesi ile dikkat çekmektedir. Bowlby’nin Psikoloji disiplini kapsamında oldukça atıf alması teorisinin önemli oranda kabul gördüğünü göstermektedir. Sosyologların da toplumu anlama ve yorumlama çabasında, Psikoloji disiplini dâhilinde başat isimleri anlaması daha başarılı sonuçlar oluşturacak olmasından dolayı bu esere dikkat çekilmek istenmiştir.

KAYNAKÇA

Bowlby, John. (2013) Ayrılma. (Çev. Müge Günay) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.